

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 59 0 Ps 035457 20 Rev
Banjaluka, 01.09.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca E. – J.B. d.o.o. N.S., R.S., zastupan po punomoćniku M.L., advokatu iz B., protiv tuženog ZK T. s.r.o. P., R.Č., radi isplate novčanog potraživanja, odlučujući o reviziji tužioca protiv rješenja Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 035457 20 Pž od 16.07.2020. godine, na sjednici održanoj dana 01.09.2021. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, rješenje Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 035457 20 Pž od 16.07.2020. godine, se ukida i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostepenim rješenjem Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 Ps 035457 20 Ps od 18.06.2020. godine, Okružni privredni sud u Bijeljini se oglasio nenadležnim za postupanje u ovom parničnom postupku, ukinuo sve provedene radnje i tužbu odbacio.

Drugostepenim rješenjem Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 035457 20 Pž od 16.07.2020. godine, žalba tužioca je odbijena i rješenje Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 59 0 Ps 035457 20 Ps od 18.06.2020. godine, potvrđeno.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepeno rješenje pobija tužilac, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijano rješenje ukine, odnosno odluči da se u ovoj pravnoj stvari ustanovljava nadležnost Okružnog privrednog suda u Bijeljini.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici zahtjev tužioca da mu tuženi isplati novčani iznos od 455.851,26 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka, s prijedlogom da se odredi privremena mjera obezbjeđenja i mjera obezbjeđenja, kojom bi se zabranilo dužniku tuženog - protivnika predlagača obezbjeđenja, MH ERS, Matično preduzeće a.d. T., Zavisno preduzeće R.I.T.U. a.d. U., da vrši prenos sredstava, odnosno plaćanje novčanog iznosa od 455,851,26 KM, uvećanog za iznos pripadajućih zakonskih zateznih kamata i troškova ovog

postupka, tuženom - protivniku predlagača obezbjeđenja, te da se zabrani tuženom - protivniku predlagača obezbjeđenja ZK T. s.r.o. P., da primi od Mješoviti Holding „Elektroprivreda Republike Srpske“, Matično preduzeće a.d. Trebinje, Zavisno preduzeće R.I.T.U.a.d. U., novčani iznos od 455.851,26 KM, uvećan za iznos pripadajućih zakonskih zatezних kamata i troškova ovog postupka, kao i da njime raspolaže, uz naknadu troškova postupka.

Na osnovu dokaza tužioca prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac sa sjedištem u R.S. a tuženi sa sjedištem u R.Č.; da su parnične stranke privredna društva koja nemaju sjedište u B. i H., odnosno R.S., a da iz stanja spisa nije poznato da li imaju predstavništva ili zastupništva na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske; da iz navoda u tužbi, te priloženih dokaza, tačnije Sporazuma o otklanjanju nedostataka na elektrofilterskom postrojenju broj: ... od 18.10.2018. godine (dalje: Sporazum), proizlazi da su ugovorne strane tog Sporazuma, Mješoviti holding „Elektroprivreda Republike Srpske“, Matično preduzeće a.d. Trebinje, Zavisno preduzeće R.I.T.U. a.d. U. i Konzorcijum po Ugovoru broj: ... od 12.09.2016. godine (koji nije priložen uz tužbu): ZVVZ – E.E. a.s. M., Č.R. i ZK T. s.r.o. P., Č.R., a da se tužilac pojavljuje tek u sadržaju Sporazuma i to u članu 3. stav 3., gdje se spominje obaveza tuženog da izmiri obaveze koje ima ZVVZ – E.E. a.s. M., prema podizvođačima, kao što su J.B. (317.297,65 Eura), a ne navodi se puni naziv tužioca; da je članom 6. Sporazuma broj: ... od 18.10.2018. godine, ugovorena nadležnost suda u Bijeljini, ako strane potpisnice Sporazuma ne budu u mogućnosti da sporove riješe sporazumno.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da saglasno odredbi člana 52. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), stranke mogu da odrede mjesnu nadležnost, pod uslovom da je taj sud stvarno nadležan, ali da identitet stranaka u Sporazumu ne odgovara identitetu stranaka iz tužbe, tj. identitetu tužioca i tuženog, pa se o ugovoru koji se odnosi na nadležnost ne može raspravljati, niti cijeliti njegov uticaj na određivanje nadležnosti. Dalje zaključuje da prema navodima tužbe i priloženim dokazima tužilac nije dokazao osnov za nadležnost Okružnog privrednog suda u Bijeljini, jer se u konkretnom slučaju radi o sporu sa međunarodnim elementom, pa su za određivanje mjesne nadležnosti mjerodavne odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Sl.list SFRJ“ br. 43/82 i 72/82, u daljem tekstu: ZRSZ), ali kako tuženi nema sjedište u Bosni i Hercegovini, niti se na teritoriji Bosne i Hercegovine nalazi imovina tuženog ili predmet koji se tužbom traži (predmet spora je novčano potraživanje), niti tuženi ima na teritoriji Bosne i Hercegovine svoje predstavništvo ili zastupništvo, a ne postoji isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine, zaključuje da taj sud u predmetnoj pravnoj stvari nije nadležan za rješavanje spora.

Na osnovu navedenog prvostepeni sud se, pozivom na odredbe člana 46. stav 1. i 2., člana 54. stav 1. i člana 55. ZRSZ, te člana 16. stav 3., člana 458., člana 52. ZPP i člana 33. Zakona o sudovima Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, broj 37/12, 44/15 i 100/17, u daljem tekstu: ZS RS), oglasio nenadležnim za postupanje u ovom parničnom postupku, ukinuo sve provedene radnje i tužbu odbacio.

Odlučujući o žalbi tužioca drugostepeni sud je žalbu odbio i prvostepeno rješenje Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 59 0 Ps 035457 20 Ps od 18.06.2020. godine, potvrdio, temeljem odredbe člana 235. stav 1. tačka 2. ZPP.

Obrazložio je da je pravilno prvostepeni sud zaključio da su za određivane nadležnosti mjerodavne odredbe ZRSZ koje se odnose na nadležnost u stvarima s međunarodnim elementom (član 46. - 68.), obzirom da je tužilac pravno lice iz R.S., a tuženi iz R.Č., da prema navodima u tužbi i priloženim dokazima parnične stranke nemaju sjedište u BiH, odnosno R.S., niti je iz spisa poznato da li imaju predstavništvo ili zastupništvo na teritoriji BiH, odnosno RS, te da prema navodima u tužbi i priloženim dokazima, ne proizlazi da se na teritoriji Bosne i Hercegovine nalazi imovina tuženog ili predmet koji se tužbom traži, jer je predmet spora novčano potraživanje, da ne postoji ni isključiva nadležnost suda BiH, da je prvostepeni dao jasno i detaljno obrazloženje za svoju odluku, koje obrazloženje prihvata i drugostepeni sud, te da je na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, pravilno primijenio odredbe člana 46. stav 1. i 2., člana 54. stav 1., člana 55., ZRSZ, člana 458. člana 16. stav 3., člana 52. ZPP i člana 33. ZS RS, pa kako nisu učinjene povrede postupka, nalazi da je prvostepena odluka pravilna i zakonita.

Pobijana odluka nije pravilna.

Shodno odredbi člana 15. stav 1. i 2. ZPP, sud po prijemu tužbe ocjenjuje da li je nadležan, a prilikom ocjenjivanja nadležnosti sud će uzeti u obzir navode u tužbi i činjenice koje su sudu poznate.

U konkretnom slučaju tužilac je podnio tužbu Okružnom privrednom sudu u Bijeljini, u kojoj su kao stranke označena privredna društva i to tužilac sa sjedištem u R.S., a tuženi sa sjedištem u R.Č., a tužbom se traži isplata novčanog potraživanja.

Pravilno su sudovi zaključili da se radi o sporu sa međunarodnim elementom, jer su parnične stranke privredna društva sa sjedištem u dvije države, pa su za određivanje nadležnosti shodno odredbi člana 458. ZPP, mjerodavne odredbe člana 46. do 68. ZRSZ, koje se odnose na nadležnost i postupak suda i drugih organa BiH u stvarima s međunarodnim elementom. Takođe, pravilno su zaključili da se temeljem člana 6. Sporazuma, kojim je ugovorena nadležnost suda u Bijeljini, ako strane potpisnice Sporazuma ne budu u mogućnosti da sporove riješe sporazumno, ne može prihvatiti kao činjenica iz koje bi se zaključilo o nadležnosti domaćeg suda u smislu odredbe člana 49. ZRSZ, jer identitet stranaka u Sporazumu ne odgovara identitetu stranaka iz tužbe.

Odluku o nadležnosti suda trebalo je donijeti imajući u vidu navode tužioca, dokaze koje je dostavio, činjenice koje su sudu poznate, pa zaključiti da li su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 54. i 55. ZRSZ.

Odredbom člana 46. stav 1. i 2. ZRSZ je propisano da nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako tuženi ima prebivalište odnosno sjedište u BiH, da ako tuženi nema prebivalište u BiH, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako tuženi ima boravište u BiH, dok je u članu 54. istog zakona propisano da u sporovima o imovinsko - pravnim zahtjevima nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako se na teritoriji BiH nalazi imovina tuženog ili predmet koji se tužbom traži, odnosno u sporovima zbog obaveza nastalih u vrijeme boravka tuženog u BiH.

U članu 55. ZRSZ je propisano da u sporovima protiv fizičkog ili pravnog lica koje ima sjedište u inostranstvu, za obaveze koje su nastale u BiH ili koje se moraju izvršiti na teritoriji

BIH, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako to lice ima na teritoriji BiH svoje predstavništvo ili zastupništvo ili ako je u BiH sjedište pravnog lica kome je povjereno vršenje njegovih poslova.

Odredbom člana 221. ZPP u vezi sa odredbom člana 236. istog zakona, propisano je da drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kome se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2. tačka 2, 3, 8, 9, 12. i 13. ovog zakona koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Ovom odredbom je propisano u kojim granicama se kreće drugostepeni sud kada ispituje zakonitost i pravilnost prvostepene presude povodom izjavljene žalbe. Ispitujući zakonitost i pravilnost prvostepene presude u pobijanom dijelu, drugostepeni sud se kreće u granicama razloga koje je stranka iznijela u žalbi (član 208. ZPP).

Revizija tužioca osnovano ukazuje da je drugostepeni sud počinio povrede odredaba parničnog postupka jer se nije bavio žalbenim navodima tužioca, prije svega nije se izjasnio o činjenici da je uz žalbu tužilac dostavio rješenje Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 059 0 Reg 17 000243 od 18.03.2017. godine, da je registrovana poslovna jedinica tuženog na adresi ..., B., a da je u pitanju registar Okružnog privrednog suda u Bijeljini, kome je i tužba podnesena.

Pored toga, tužilac je u žalbi osporavao zaključak prvostepenog suda o nepostojanju nadležnosti Okružnog privrednog suda u Bijeljini, ukazujući da iz odredaba Sporazuma proizlazi da je tuženi preuzeo na sebe obavezu na plaćanje prema tužiocu iznosa od 317.297,65 Eura, da je tuženi nakon zaključenja Sporazuma počeo da izvršava ugovorene obaveze, te djelimično izvršio uplatu, da je u samoj tužbi objašnjena uloga tužioca, tuženog, te R.I.T.U., da tuženi ima potraživanja na ime izvedenih radova, koja nisu isplaćena ranije usljed prava retencije, koje je R.I.T.a.d. U. priznao kao nesporno, smatrajući da to ukazuje na činjenicu da tuženi ima imovinu na teritoriji BiH, da se radi o novčanom potraživanju koje je dospjelo jer su radovi već izvršeni i pravni posao iz koga je nastalo dugovanje izvršen na području Okružnog privrednog suda u Bijeljini, pa da ovo potraživanje predstavlja imovinu tuženog, da je evidentno da se ova novčana potraživanja nalaze kod R.I.T.U., te da je po mišljenju tužioca na području Okružnog privrednog suda u Bijeljini obaveza nastala i treba biti izvršena.

Imajući u vidu razloge konkretne pobijane drugostepene odluke i razloge i sadržaj izjavljene žalbe, po ocjeni ovog suda revident osnovano ukazuje da drugostepeni sud nije ocijenio ove žalbene navode, čime je počinio povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, a u vezi sa odredbom člana 231. ovog zakona, što je bilo od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke.

Zadatak obrazloženja sudske odluke je da iznese subjektivne i objektivne elemente spora, objasni razloge zbog kojih je sud donio odluku sadržanu u izreci presude i na taj način pruži podlogu za kontrolu pravilnosti i zakonitosti odluke koju vrši instancioni sud povodom uloženog pravnog lijeka. Drugostepeni sud u obrazloženju odluke treba cijeniti žalbene navode koji su od odlučnog značaja i označiti razloge koje je uzeo u obzir, jer drugostepena odluka u stvari sadrži odgovor drugostepenog suda na razloge žalbe.

Pravo na kvalitetno obrazloženu sudsku odluku nalazi se u primjeni člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama koji štiti pojedinca od proizvoljnosti, jer sudska odluka treba da sadrži razloge koji su dovoljni da odgovore na suštinske aspekte, činjenične i pravne, supstancijalne ili proceduralne, iznesene od stranaka u sporu.

Kako je drugostepeni sud u rješavanju ove pravne stvari propustio ocijeniti žalbene navode i utvrditi odlučne činjenice koje su od značaja za presuđenje, valjalo je pobijano rješenje ukinuti na temelju odredbe člana 249. stav 1. ZPP, ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku, drugostepeni sud će imati u vidu razloge ovog rješenja, pa će pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava donijeti na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati jasne i logične razloge.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić